

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет міжнародних відносин
Кафедра міжнародних відносин

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
«ІНФОРМАЦІЙНА ГІГІЄНА В ЦИФРОВІЗОВАНОМУ СУСПІЛЬСТВІ»

підготовки Магістра

Луцьк – 2025

Силабус вибіркового освітнього компонента «Інформаційна гігієна в цифровізованому суспільстві» підготовки магістра.

Розробник: Миронова Олена Іванівна, старший викладач кафедри міжнародних відносин.

Погоджено

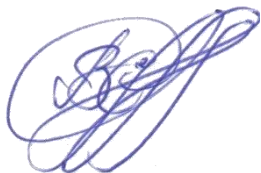
Гарант освітньо-професійної програми:

проф. Карпчук Н. П.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин, протокол № 1 від 01 вересня 2025 р.

Завідувач кафедри:

доц. Вознюк Є. В.

© Миронова О.І., 2025 р.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна очна форма здобуття освіти	Галузь знань: С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини Спеціальність: С3 Міжнародні відносини Освітньо-професійна програма: Міжнародні стратегічні комунікації Освітній рівень: Магістр	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 120 / 4		Рік навчання: 2
ІНДЗ: немає		Семестр: 3-ий
		Лекції 10 год.
		Практичні (семінарські) заняття 14 год.
		Самостійна робота 88 год. Консультації 8 год. Форма контролю: залік
Мова навчання: українська		

II. Інформація про викладача (- ів)

ППП – Миронова Олена Іванівна

Науковий ступінь –

Вчене звання –

Посада – старший викладач кафедри міжнародних відносин

Контактна інформація 0667135684 myronova.olena@vnu.edu.ua.

Дні занять <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi>.

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Дотримання правил інформаційної гігієни у сучасному цифровізованому суспільстві є необхідним для кожного, що потребує цілеспрямованої підготовки здобувачів освіти до грамотного застосування, обробки, передачі інформації.

Завдяки цьому курсу студенти дізнаються про: переваги та недоліки цифровізації суспільства, правові засади забезпечення інформаційної безпеки в Україні, країнах ЄС та США, інформаційну гігієну, медіаграмотність, дезінформацію, фейки; правила, дотримання яких вимагає кожен етап роботи з інформацією: оцінка джерела, аналіз заголовків та вмісту (фактчекінг) повідомлень, статей, тощо, сприйняття та передача лише достовірної інформації і т.д.; види злочинів, що здійснюються у мережі, та способи реалізації інформаційної безпеки. Курс розвиває навички аналізу інформації на достовірність, формування рекомендацій щодо забезпечення інформаційної гігієни в галузі професійної діяльності.

Силабус вибіркового освітнього компонента «Інформаційна гігієна в цифровізованому суспільстві» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти магістерського рівня.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Основна мета курсу – сформувати в студентів фундаментальні знання в галузі інформаційної гігієни і практичні навички, необхідні для безпечного сприйняття та застосування інформації, її критичного аналізу як для особистісних (зокрема навчальних) потреб, так і майбутніх професійних.

Ключовими завданнями навчальної дисципліни є:

- розуміння особливостей процесу цифровізації суспільства;
- вивчення досвіду країн ЄС та США щодо запобігання поширенню дезінформації;
- ознайомлення з поняттями дезінформації, пропаганди, фейків, методами перевірки фактів;
- розгляд видів злочинів у мережі та способів запобігання їм;
- застосування правил інформаційної гігієни під час виконання різних видів діяльності.

3. Soft skills.

- навички критичного сприйняття та відповідального ставлення до інформації в цифровому середовищі;
- здатність розпізнавати маніпулятивний контент, дезінформацію, фейкові та дипфейкові матеріали;
- уважність до джерел інформації та оцінювання їхньої надійності й репутації в міжнародному інформаційному просторі;
- уміння аргументовано відстоювати власну позицію під час аналізу та обговорення інформаційних кейсів;
- навички етичної та безпечної комунікації у цифрових і соціальних мережах;
- відповідальність за споживання й поширення інформації у професійному та суспільному контексті;
- здатність до рефлексії власних інформаційних практик та самокорекції поведінки в мережі.

4. Структура освітнього компонента.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали*
Змістовий модуль 1. Забезпечення інформаційної гігієни у цифровізованому суспільстві						
Тема 1. Поняття інформаційної гігієни, медіаграмотності	24	2	4	16	2	ДС, ДБ / 26
Тема 2. Дезінформація, фейки та дипфейки	19	2	2	14	1	ДС, РЗ/К / 14
Разом за модулем 1	43	4	6	30	3	40
Змістовий модуль 2. Захист інформації у контексті інформаційної гігієни						
Тема 3. Злочини та шахрайство у мережі	19	2	2	14	1	ДС / 14
Тема 4. Реалізація інформаційної безпеки у мережі	19	2	2	14	1	ДС, РЗ/К / 16
Разом за модулем 2	38	4	4	28	2	30

Змістовий модуль 3. Правила інформаційної гігієни						
Тема 5. Правила інформаційної гігієни	20	1	2	16	1	ДС, РЗ/К / 20
Тема 6. Рекомендації щодо забезпечення інформаційної гігієни	19	1	2	14	2	ДС, ДБ / 10
Разом за модулем 3	39	2	4	30	3	30
Всього годин/Балів	120	10	14	88	8	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання

1. Кібератаки міжнародного рівня.
2. Штучний інтелект для виявлення шахрайства.
3. Відповідальність громадян при роботі з інформацією у цифровізованому суспільстві.
4. Реалізація захисту інформації у соц.мережах (на конкретних прикладах).
5. Розпізнавання фейків у графічних зображеннях та відео.
6. Дезінформація в міжнародних відносинах.
7. Перевірка фактів зарубіжними медіа (на конкретних прикладах).

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти.

Відвідування занять та активна робота на занятті є обов’язковим компонентом оцінювання, за наявності об’єктивних причин, що підтверджується документально, навчання може відбуватись в онлайн формі або за індивідуальним планом (за погодженням із викладачем).

Дозволяється використовувати мобільні пристрої лише під час роботи на практичних заняттях при вирішенні кейсів.

Політика щодо академічної доброчесності.

Студенти мають дотримуватись правил академічної доброчесності, у разі їх порушення робота не оцінюється.

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

Затримки виконання: при наявності поважних причин, підтверджених документально, студент має право на відпрацювання, яке відбувається на консультаціях. Якщо студент не виконав завдання на відпрацювання, отримує 0 балів за відповідне завдання. Якщо робота була здана із порушенням термінів без поважних причин, вона оцінюється на нижчу оцінку.

Повторне оцінювання: допускається протягом двох тижнів після основного оцінювання, якщо студент звернувся письмово та обґрунтував таку необхідність.

Можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті. Визнання результатів навчання, здобутих шляхом

формальної, неформальної та інформальної освіти, забезпечується відповідно до Порядку визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/2024_%D0%92%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB_%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B2_%D0%92%D0%9D%D0%A3_i%D0%BC._%D0%9B.%D0%A3._%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf).

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали. Не передбачено.

V. Підсумковий контроль

Передбачена форма контролю – залік, регулюється «Положенням про організацію освітнього процесу на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» URL: https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022Polozhennya_pro_org_anizatsiyu_navch._pr_otsesu_u_VNU_%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf. Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені си-лабусом.

За результатами поточної роботи, якщо студент:

- виконав передбачені си-лабусом навчальні завдання, та набрав більше або рівно 60 балів – викладач вносить у відомість суму поточних балів за шкалою від 0 до 100 балів;
- протягом поточної роботи набрав менше 60 балів, то складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. Бали, які набрані у процесі поточного оцінювання, анулюються.

Питання, завдання заліку.

- Поняття цифровізації та характеристика цифрового суспільства.
- Переваги та недоліки цифровізації.
- Контроль над цифровими технологіями.
- Політичні та етичні аспекти цифровізації.
- Поняття «інформаційної та медійної грамотності».
- Виникнення та зміст поняття «інформаційна гігієна».
- Способи оцінки джерела інформації.
- Аналіз вмісту статті, повідомлення, новини тощо, особливості фактчекінгу.
- Засоби перевірки фактів.
- Особливості відокремлення фактів від суджень.
- Інформаційні цінності та система інформаційної безпеки.
- Види злочинів у мережі: вірусне програмне забезпечення та методи соціальної інженерії.
- Засоби антивірусного захисту.
- Роль держави та суспільства в формуванні інфогієни.
- Огляд діяльності «Центру протидії дезінформації» України.

- Роль штучного інтелекту при реалізації інформаційної гігієни.
- Проаналізувати вплив цифровізації на різні сфери суспільного життя, зокрема на міжнародні відносини, та визначити основні ризики й переваги цифрового суспільства.
- Оцінити політичні, етичні та правові аспекти цифровізації, зокрема підходи України, країн ЄС і США до запобігання поширенню дезінформації.
- Здійснити критичний аналіз інформаційних матеріалів (новин, статей, повідомлень) із використанням методів фактчекінгу та інструментів перевірки фактів.
- Виявити дезінформацію, фейкові та дипфейкові матеріали, відокремити факти від суджень та застосувати принципи інформаційної гігієни під час роботи з інформацією.
- Розробити практичні рекомендації щодо безпечного споживання й поширення інформації з урахуванням загроз цифрового середовища, ролі держави, суспільства та використання штучного інтелекту.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	зараховано
82 – 89	
75 – 81	
67 – 74	
60 – 66	
1 – 59	не зараховано (необхідне перескладання)

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна література:

1. Акерлоф Дж., Шиллер Р. Фішинг. Хто і як маніпулює вашим вибором. – К.: Наш Формат, 2017. – 278 с.
2. Stolterman, E., Fors, A.C. (2004). Information Technology and the Good Life. In: Kaplan, B., Truex, D.P., Wastell, D., Wood-Harper, A.T., DeGross, J.I. (eds) Information Systems Research. IFIP International Federation for Information Processing, vol 143. Springer, Boston, MA. https://doi.org/10.1007/1-4020-8095-6_45
3. Loukas G., Murugesan S. and Andriole S. J. "Information Hygiene: The Fight Against the Misinformation "Infodemic", in *IT Professional*, vol. 24, no. 2, pp. 16-18, 1 March-April 2022. - URL: https://www.researchgate.net/publication/360441695_Information_Hygiene_The_Fight_Against_the_Misinformation_Infodemic
4. Горбулін В.П. Інформаційні операції та безпека суспільства: загрози, протидія, моделювання: монографія / В.П. Горбулін, О.Г. Додонов, Д.В. Ланде. - К.: Інтертехнологія, 2009. - 164 с.
5. Кавун С. В. Інформаційна безпека. Навчальний посібник / С. В. Кавун, В. В. Носов, О. В. Манжай. — Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. — 352 с.
6. Кулатта Р. Цифрові громадяни. Як виробити здорові диджитал-навички у ваших дітей. – Yakaboo Publishing, 2022. – 216 с.
7. Сінгер, П. В. Війна лайків. Зброя в руках соціальних мереж : пер. з англ. / П. В. Сінгер, Ем. Т. Брукінг; пер.Яр. Лебеденко; відп. за вип. А. В. Альошичева.– Харків : Книжковий Клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2019.– 319 с.

8. Скіннер, Кріс. Людина цифрова : четверта революція в історії людства, яка торкнеться кожного : пер. з англ. /Кріс Скіннер; пер.Ганна Якубовська.– Харків: Фабула, Ранок, 2020. – 270 с.
9. Солонько О. Інфодемія. Зброя дезінформації у вірусну епоху. – К.: Markobook, 2023. – 392 с.
10. Уханова Н. С. Проблеми протидії негативним інформаційним впливам та захисту інформаційної безпеки людини і суспільства: монографія / Н. С. Уханова ; за заг. ред. В. Пилипчука. – Київ-Одеса: Фенікс, 2022. – 120 с.

Додаткова література:

11. Scheibe, C., & Rogow, F. (2012). The teacher's guide to media literacy: Critical thinking in a multimedia world. Corwin Press, - 264 p.
12. Захист прав, свобод та безпеки людини в інформаційному суспільстві: навчальний посібник/ Пилипчук В.Г., Брижко В.М., Дзьобань О.П., Довгань О.Д., Золотар О.О., Ткачук Т.Ю., за заг.ред. В.Г. Пилипчука.- Київ-Одеса : Фенікс, 2021, 273 с. URL: <http://ippi.org.ua/zakhist-prav-privatnosti-ta-bezpeki-lyudini-v-informatsiinu-erokhu>
13. Мороз, Оксана. Нація овочів? Як інформація змінює мислення і поведінку українців / Оксана Мороз. – Київ : Якабу Паблішинг, 2020.– 286 с.
14. Хаустова М. Г. Правова політика та правова культура: проблема співвідношення в умовах цифровізації. Право та інноваційне суспільство. 2021. № 2 (17).

Інтернет-ресурси:

1. Портал медіаосвіти та медіаграмотності. – <https://medialiteracy.org.ua/>
2. Детектор медіа – українське інтернет-видання про медіа. – <https://detector.media/>
3. StopFake – Інтернет-проект, створений для викриття неправдивої інформації про Україну та інші держави. – <https://www.stopfake.org/uk/golovna/>
4. Освітній проект, мультимедійний онлайн-посібник з медіаграмотності. – <http://mediadriver.online/>